

»NIČ NI TAKO KOT SE ZDI, TUDI NA KOŠENJAKU IMA VSE VSAJ DVE PLATI«

LILIJANA GOLOGRANC PAVLIČ

Dravograd, maj 2019

Mentorici :

Marjeta Keršič Svetel
Helena Vičič

1. UVODNA PREDSTAVITEV IZBRANEGA OBMOČJA

Košenjaka je najvišji vrh Kobanskega. To je območje Vzhodnih Alp, ki se proti severu navezuje na široko gmoto Golice v Avstriji. Svoje ime je dobil po nekdanjih travniških košenicah na samem ovršju. Drugo ime za vrh je Kokošnjak, ki spominja na redki gozdni ptici, divjega petelina in ruševca, ki so sta našla domovanje v teh gozdovih. Košenjak uvrščamo v regijo Štajerska in Prekmurje, v pod regijo Podravska in še ožje v pod regijo Kozjansko.

Za celotno območje so značilne metamorfne(preobražene)kamnine. Stare so okoli 360 milijonov let in se uvrščajo med najstarejše v Sloveniji. Značilni predstavniki teh kamnin so blestniki, skrilavci in amfiboti. V njih najdemo številne redke minerale, tudi poldragi kamen gramat almadin.

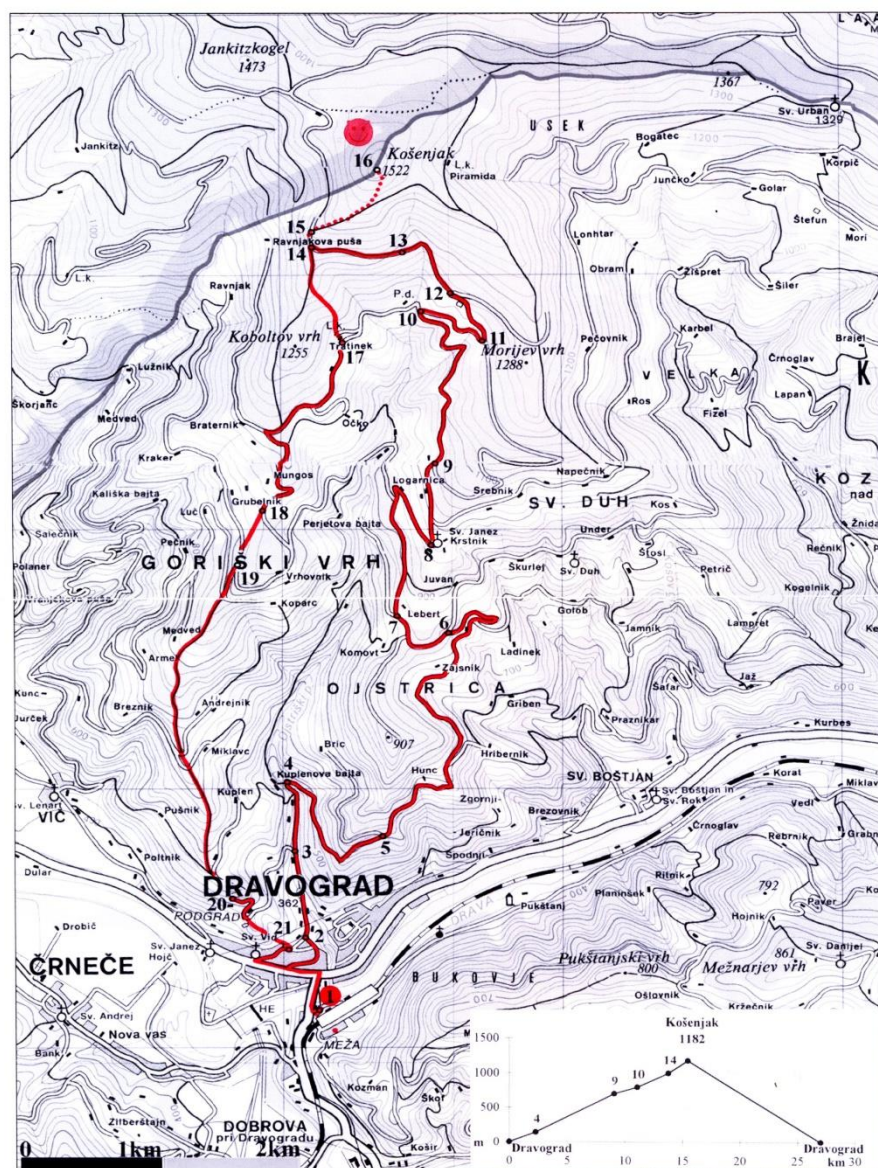
Nekdaj obširne bukove gozdove so že na prelomu v 20. stoletje preraščal smrekov gozd. Večino površinskih voda njegovih južnih pobočij zbira potok Velka, ki je izoblikoval slikovito istoimensko dolino, po kateri se kot levi pritok pridruži reki Dravi. Za razmeroma redko naseljeno pokrajino prevladuje poselitev v obliki celkov in raztresenih zaselkov kot so Goriški vrh, Ojstrica, Sveti duh, Velka in Kozji vrh. Prevladujoča gospodarska raba je gozdarstvo, v manjši meri pa tudi kmetijstvo predvsem travništvo, pašništvo in sadjarstvo.

Gozd še danes veliko ljudem na Koroškem daje vsakdanji kruh. Prvotno so prevladovali bukovi gozdovi, ki so danes precej spremenjeni. Na Košenjaku se je v dolini potoka Velke ohranil prvotni bukov gozd. Med listavci prevladuje bukev, pojavlja pa se še veliki jesen, gorski javor, gorski brest, ter črna jelša. V višjih legah prevladujejo smrekovi gozdovi. Pester gozd je zatočišče redkih vrst ogroženih živali. Redko opazimo dva, sicer na prvi pogled zelo podobna hrošča, alpskega in bukovega kozlička. Jajčeca izležeta v poškodovan les mesca maja do junija, razvoj do odrasle žuželke pa traja tudi do 5 let. Za njuno ohranitev poskrbimo, da posekan les iz gozda spravimo pred majem, slab razpadajoč les pa pustimo v gozdu. Pisan gozd z veliko listavci ima manj gozdnih škodljivcev, kot pa le enovit smrekov gozd. Gozd Košenjaka je tudi zatočišče v Evropi vse bolj ogroženih ptic, velikega petelina, rušovca in njunega sorodnika, gozdnega jereba.

Na južnih prisojnih pobočjih višjih leg prevladujejo travnišča, ki se spomladi odenejo v pisane barve. Ponekod suhe košenice, drugod mokri travniki, so rastišča redkih rastlin: enoglavega svinjaka, alpskega škrobotca, brkate zvončice, Kochovega svišča, arnike in drugih. Danes travnišča na Košenjaku kljubujejo številnim smrekam, ki silijo vanje, in zapeljivo vabijo pohodnika, naj se uleže v mehko travo in uživa v gorskem soncu.

Posebno zanimivo je živalstvo v dolinah potokov, zlasti v dolini potoka Velka. Tukaj živijo pomembne populacije ogroženih in redkih metuljev: črnega apolona, gozdnega postavneža in črtastega medvedka. Ob potokih in gozdnih mlakužah prebiva dvoživka hribski urh. Izmed rastlin je redek endemit nenavadni kamnokleč, ki se skriva le v senci silikatnih skal pobočij Košenjaka, Golice in Pohorja.

2. ZEMLJEVID OZ. NAČRT SPREHODA

3. OPIS ORGANIZACIJSKEGA SPEKTRA SPREHODA

POJDITE Z NAMI ODKRIVATI MAJHNE IN VELIKE SKRIVNOSTI, na poti od Dravograda do Košenjaka

Navzgor in navzdol bomo pohajali skupaj okoli 6 ur in vmes seveda tudi počivali.

Za hojo po poti boste potrebovali običajno pohodniško opremo in obutev za sredogorje (čevlji z dobrim podplatom), zaščito za sonce (kapa, sončna krema, zaščitna očala), pohodne palice (če jih uporabljate), rezervna oblačila in zaščito pred dežjem.

Lahko, da boste naslednji dan pripovedovali takšno zgodbo...

Iz Dravograda, ki ima približno 3.300 prebivalcev, peljeta na Košenjak dve enako dolgi planinski poti. Obe se začneta blizu občinske stavbe, kjer nas kažipot vabi na cesto proti Ojstrici. Še preden se ogrejemo, prispemo po njej do razpotja. Pot čez Goriški vrh zavije med hiše, pot čez Ojstrico pa ostane na cesti ob Ojstriškem potoku. Šele po slabih dveh kilometrih zavijemo z nje za ostrim ovinkom na strm kolovoz, prečkamo pašnik in se po zgornji poti vzpnemo do kmetije Komovt. Tam se pridružimo asfaltni cesti, vendar že za naslednjo domačijo smuknemo znova v gozd ter se mimo starega zidanega znamenja sprehodimo do župnijske cerkve sv. Janeza Krstnika iz 15. stoletja. Za njo stoji stara mežnarija, v bližini sta še podružnična osnovna šola in ograda z jelenjadjo.

Od cerkve nadaljujemo po cesti do Planinskega doma Košenjak, ki so ga uredili v nekdanji obmejni stražarnici. Od doma do vrha je tri četrt ure hoje. Steza se med rjavo praprotno in modrimi cvetovi svečnika požene navkreber. Gozd je svetel, tla pokriva preproga rumenih, rjavih in zelenih trav. Med debli se prikaže srna in počasi odkoraka za rob, mi pa nadaljujemo zložno navkreber proti vršnemu grebenu. Tam se pot položi in potegne do razpotja, s katerega že vidimo bližnji vrh. Na njem je mejni kamen, več klopi, velika lesena skulptura ter kozolček s termometrom in vpisno knjigo (v tla pod njim sta vdela tudi žiga).

Ker smo se na vrh povzpeli čez Ojstrico, se bomo v dolino vrnili čez Goriški vrh. Pot se takoj potopi med drevje, prečka cesti proti planinskemu domu in švigne mimo samotne domačije. Svet se odpre. Na vzhodu se v daljavi pokaže cerkev sv. Janeza Krstnika na Ojstrici. Pred nami so pod mogočno lipo trije križi in za njimi zidana, s škodlami krita kapela. Na zahodu pa se pod oblačnim pokrovom razprostira pokrajina na drugi strani Drave.

Od Treh križev se po bližnjici spustimo do cestnega križišča in na naslednjem ovinku prestopimo na kolovoz. Ko prispemo mimo nove Koprčeve kapele, skrenemo v desno do samotne domačije, pod katero je rastišče kochovega svišča. Nanj opozarja tabla nove Dravograjske poti, ki se deloma pokriva s planinsko potjo. Z nižje ležečega travnika z antenskim stolpom gremo v loku do bližnje kmetije in naprej do gozda. Tam poiščemo stezo, ki nas pripelje do lovskega doma in ruševin starega gradu iz 12. stoletja. V dolini se že kaže del Dravograda z župnijsko cerkvijo in športnim parkom, mi pa nadaljujemo po makadamski cesti proti vzhodu. Z nje krenemo zadnjič skozi pas drevja, nato se med hišami spustimo v dolino, kjer si pred odhodom domov ogledamo še stari del naselja s cerkvijo sv. Vida.

...lahko pa tudi povsem drugačno!

4. IZBRANI OBJEKTI IN POJAVI : OPIS IN FOTOGRAFIJE

TOČKA/OBJEKT 1:

**KOCHOV SVIŠČ PRI MEDVEDOVI KMETIJI : ...TAM KJER ENCIJAN PLAV VES
PREŠERNO BAHAV NEŽNO VABI...**

Ob besedi encijan večina ljudi pomisli na modro rožco, marsikdo pa tudi na zdravilno grenko pijačo, ki jo v gostilnah smejo točiti že zjutraj, ko so ostale žgane pijače prepovedane. Malokdo pa ve, da v naši deželi, predvsem v planinah, uspeva kar 14 vrst rož tega rodu. Če zraven štejemo podvrste, jih je 16 vrst. Začnimo pri tistih, ki na pohodih v hribe zaradi velikosti že od daleč pobožajo naše oči.

V višjih predelih Košenjaka rastejo že alpske rastline, ki si zaslužijo posebno pozornost. Rožca, ki jo bomo danes videli je nizka trajnica, ki v višino meri od 5 do 10 cm in ima pritlehno rozeto bleščečih se listov iz katere na kratkih steblih poganjajo posamični temno modri, trobentasto oblikovani cvetovi, ki v dolžino merijo do 5 cm. Cvetovi imajo olivno zelene proge in črne pikice v notranjosti. Čaša s štrlečimi zobci, med katerimi je razpeta kožica, je znak kochovega svišča. Njegovo rastišče so humozne trate v montanskem in subalpinskem pasu. Uspeva na neapnenih tleh na sočni ali polsenčni legi, kjer cveti v maju in juniju.

Med rastlinami v Dravogradu je zagotovo najpomembnejši, zavarovana vrsta in je redek biser slovenske cvetane.

In prav s to svojo bahavo lepoto včasih koga premami, da ga utrga, ali celo izkoplje.

TOČKA/OBJEKT 2

MNOGOLISTNI VOLČJI BOB – ZELO ŽIVOBARVNA RASTLINA, KI POSTANE NADLEŽNA

Ob gozdi cesti proti planinskemu domu skoraj ne moremo, da nebi opazili te rastline.

To je tuja invazivna vrsta, ker pri nas ni bila doma. Območje njene naravne razširjenosti so zahodni deli Severne Amerike, kjer uspeva vse do 2900m nadmorske višine. V Evropi so ga začeli gojiti v 19. stoletju, sprva kot okrasno rastlino, nato pa za utrjevanje cestnih in drugih brežin ter za bogatitev tal z dušikom. V predelih s klimatsko podobnimi razmerami kot v domovini se je začel širiti in je postal nadležna invazivna rastlina zlasti v severni Evropi in v Alpah. Pojavlja se ne le ob cestah, ampak tudi na travniščih.

Invazivne tujerodne rastline lahko oblikujejo velike sestoje in so zato zelo opazne. Največkrat se najprej ustalijo na ruderalnih rastiščih, ob cestah, v mestih, na gradbiščih, kjer je človek odstranil prvotno rastlinje in jim omogočil razrast. A ruderalna rastišča so lahko le odskočna deska za tujerodne rastline, ki se lahko od tam postopoma razširijo tudi v (pol)naravna območja, kjer so vplivi na biotsko raznovrstnost bistveno večji. Številne tujerodne rastline se razširjajo tudi z vodnim tokom, ki vzdolž rek prenaša semena in delce korenin.

Rastlina, ki jo gledamo spada med potencialno invazivne tujerodne vrste, za katere je verjetno, da se bodo razširile tudi v Slovenijo. Nekatere vrste so pri nas že prisotne na manjših območjih in bi se lahko brez ukrepanja razširile.

TOČKA/ OBJEKT 3 : PLANINSKI DOM KOŠENJAK – NEKOČ SAMO STAVBA, KI JE IMELA SKRBNNO VAROVANA VRATA, DANES PA JE POSTALA DOM

Dom spada med tiste planinske postojanke, ki lepote naravnega okolja uspešno združujejo z udobjem, prostornostjo in priročnostjo dolinske ponudbe. Planinski dom stoji na planoti na južni strani Košenjaka, ki je skrajni južni odrastek Golice (Koralpe).

Planinski dom pod 1522 metrov visokim Košenjakom je bil do leta 1992 vojaška stražarnica, nato pa ga je ministrstvo za obrambo dalo v najem Planinskemu društvu Dravograd. Karavla je manjši stalen vojaški objekt, ki se nahaja v bližini državne meje in katere primarni namen je nastanitev obmejnih enot. Karavle so lahko v velikosti stražarnice do manjše vojašnice.

Planinci so s prostovoljnim delom dom spremenili v planinsko postojanko, občina pa je z izdatnimi vlaganji hišo povsem obnovila. Ker pa je bil dom v primežu dolgotrajnega denacionalizacijskega postopka, zanj pred dokončanjem ni bilo mogoče urediti lastništva in vpisa v zemljiško knjigo, pogajanja z ministrstvom pa so obstala na mrtvi točki.

Občina Dravograd si je po končanem denacionalizacijskem postopku prizadevala urediti lastništvo planinskega doma na Košenjaku. Stavba je bila v lasti ministrstva za obrambo (MORS), občina pa je zaradi velikih vlaganj v dom pričakovala, da ji ga bo ministrstvo brezplačno predalo v last, ne pa prodalo na dražbi. Letos je država lastništvo planinskega doma končno prenesla na občino Dravograd. PD Dravograd je letos ob svoji 80 letnici dobilo v trajno upravljanje svoj planinski dom. Zdaj ima dom dobrodošlo odprta vrata vse dni v tednu.

TOČKA/OBJEKT 4: GRAD DRAVOGRAD – RAZVALINE, KI PRIPOVEDUJEJO NEKDAJ MOGOČNO IN DANES TRAGIČNO ZGODBO

Malo pred tem, da se spustimo nazaj v center mesta, nam pogled zastane na ruševinah starega gradu.

Grad Dravograd (Traburg) se je nahajal na vzpetini nad mestom Dravograd. Grad Dravograd je bil postavljen na strateškem mestu, od koder je varoval prehod preko Drave in prehod iz Dravske v Labotsko dolino. Danes so od njega ostale le še ruševine.

Objekt spada pod nepremični spomenik lokalnega pomena in je bil zanj razglašen 2. septembra 1997. Kulturni lokalni spomenik je objekt, ki ima izjemno kulturno vrednost na lokalnem nivoju. Taki objekti so sprva ovrednoteni kot kulturna dediščina in nato vpisani v Register nepremične kulturne dediščine. Razglasitev poteka z akti o razglasitvi, ki jih sprejme pristojni organ. Ti akti se objavijo v Uradnem listu RS ali glasilu lokalne skupnosti.

Grad je okoli 12. stoletja leta 1155 pozidal fevdnik Ortlof Trušenjski brez soglasja šentpavelskega samostana. Kasneje so se vitezi Trušenjski poravnali s šentpavelskim samostanom in postali njegovi fevdniki do smrti Otona II. Trušenjskega in s tem izumrtja rodbine leta 1261.

Leta 1355 so postali lastniki dravograjskega gradu Habsburžani.

Grad so leta 1387 kupili Celjski grofje, po njihovem izumrtju leta 1456 pa je prešel v deželnoknežjo last. Grad in gosposčino so upravljali številni oskrbniki in zastavni najemniki. Leta 1613 je gosposčina spet postala cerkvena posest, ko jo je kupila škofija, pozneje pa ga je leta 1628 prevzel šentpavelski benediktinski samostan. V drugi polovici 18. stoletja je grad pogorel, a so ga obnovili. V 19. stoletju je verski sklad grad prodal grofu Alojzu Khuenburgu, leta 1838 pa ga je ta prodal pl. Davidu Sumreicherju, ki ga je 1846 opustil in ga pustil propasti v razvalino.

Danes je od mogočne zasnove žal ohranjena le zahodna stena stolpastega palacija.

Na steno je mogoče iz zadnje strani precej enostavno splezati. Dva mlada fanta, sta se odločila z vrha skočiti v smrt. Razvaline tako danes pripovedujejo tudi precej tragično zgodbo.

5. GLAVNI POZICIJSKI STAVEK

Osnovna tema: Nič ni tako kot se zdi, tudi na Košenjaku ima vse vsaj dve plati

1.	Ta bahavo lepa <u>rastlina</u> je zavarovana in naj bi bila skrita
2.	Tukaj ni te <u>rože</u> dom
3.	Nekoč samo stavba, ki je imela skrbno varovana vrata, danes pa je postala dom.
4.	Razvaline, ki pripovedujejo nekdanj mogočno in danes tragično zgodbo

Pojasnilo pozicijskega stavka:

Na splošno je moj interpretativni sprehod namenjen temu, da poznana in za mnoge velikokrat prehojena pot od Dravograda do Košenjaka in nazaj, postane nekoliko drugačna. Da jo obiskovalci/udeleženci pohoda doživijo malo drugače. Osnovni pozicijski stavek je bolj splošen in hkrati očitno namiguje na različne skrivnosti, se pravi na stvari/objekte, ki jih bomo na poti videli, pa jih do sedaj morda sploh niso opazili, ali pa o njih ničesar ne vedo. So njihove zgodbe zanje skrivnost. Majhne in velike so zato, ker bomo pričeli pri majhni roži in končali pri visokem gradu. Majno in veliko potem poveže vse štiri pozicijske stavke v celoto.

Razvoj interpretativnega nastopa (delovni list)

Objekt oz. pojav	Tema	Pozicijski stavek (vsebuje splošne resnice)
KOCHOV SVIŠČ	Poznavanje zavarovanih rastlinskih vrst	Ta bahavo lepa rastlina je zavarovana in naj bi bila očem skrita

Pozicijski stavek, je svetilnik, ki vas vodi. Dejstva podpirajo vaš pozicijski stavek in jih je mogoče doživeti na mestu interpretacije.

1. dejstvo (izraziti v enem stavku)	Pomen (vzbuja ...) (izraziti v stavku)	Sredstva in metode	Odprta vprašanja	Postavitev/pripomočki
Nekoč so bile naše planine polne teh lepih rož.	Radovednost, katere rože so to	Osnovni opis rože brez navedbe imena. Kdor želi lahko pijačo z imenom Encijan poskusi.	Na kaj pomislite ob besedi encijan? Se spomnite na pijačo ali rastlino? Kakšna se vam zdi da je?	Didaktična postavitev. Pijača, predvsem pa to kako izgleda fotografija rastline na steklenici pijače. (Košutnik ni kochov svišč, prepovedano odzemanje korenin iz narave itd...)
2. dejstvo (izraziti v enem stavku)	Pomen (vzbuja ...) (izraziti v stavku)	Sredstva in metode	Odprta vprašanja	Postavitev/pripomočki

Ljudje se, ki smo veliko v naravi, bi se morali potruditi spoznavati in poznati ogrožene rastlinske vrste.	Zavedanje, da naše nepoznavanje lahko naravi škodi.	Opis načinov, kako lahko ljudje varujemo ogrožene rastlinske vrste. Zapojemo pesem. Iščemo pomen v besedilu.	Spomenik tej alpski cvetlici so postavili Avseniki v pesmi Tam, kjer murke cveto. Ste jo poznali? Zapojemo skupaj? Mislite, da ravno ta njegova bahavost ljudi privabi, da ga utrgajo, ali izkopljejo?	Didaktična postavitev.
--	---	--	--	------------------------

3. dejstvo (izraziti v enem stavku)	Pomen (vzbuja ...) (izraziti v stavku)	Sredstva in metode	Odprta vprašanja	Postavitev/pripomočki
Ljudje smo preprečili izginjanje posebnih cvetlic tako, da smo jih zavarovali.	Navdušenje nad tem, da nekaj vendarle počnemo v korist narave. Kaj počnemo narobe.	Prihod do table ki označuje rastišče Kochovega svišča. Preberemo napis na tabli. Sprememba perspektive: Lahko rastlino zato ker je tako lepa odtrgamo in nesemo domov?	Bi to rastlino bolj varovali, če nebi bilo postavljene te table in ljudje nebi vedeli kje je? Bi rastlina bi bolj varna, če nebi bila tako lepa?	Informativna tabla. Rastlina in njeno rastišče.

Razvoj interpretativnega nastopa (delovni list)

Objekt oz. pojav	Tema	Pozicijski stavek (vsebuje splošne resnice)
MNOGOLISTNI VOLČJI BOB	TUJERODNE VRSTE RASTLIN	Tukaj ni te rože dom

Pozicijski stavek, je svetilnik, ki vas vodi. Dejstva podpirajo vaš pozicijski stavek in jih je mogoče doživeti na mestu interpretacije.

1. dejstvo (izraziti v enem stavku)	Pomen (vzbuja ...) (izraziti v stavku)	Sredstva in metode	Odprta vprašanja	Postavitev/pripomočki
Ta roža je nekoč rastla samo v Ameriki	Začudenje nad tem, da to ni naša avtohtona rastlina	Na roko narisani atlas sveta. Z žeblički vsak posebej označi, od kod misli, da rastlina izhaja.	Na kakšen način mislite, da so semena te rastline lahko prišla iz Amerike do nas?	Didaktična postavitve

2. dejstvo (izraziti v enem stavku)	Pomen (vzbuja ...) (izraziti v stavku)	Sredstva in metode	Odprta vprašanja	Postavitev/pripomočki
-------------------------------------	---	--------------------	------------------	-----------------------

Ta roža je bila tukaj sejana in ni zrasla sama od sebe	Radovednost kako je do tega prišlo.	Rastlino si dobro pogledamo. Kako lahko preprečimo, da takšne in podobne rastline »pobegnejo« iz vrta.	Zakaj mislite, da so prebivalci tega predela nasadili to rastlino? Kakšne bi lahko bile njene koristi? So rastline krive, da rastejo na napačnem mestu? Je odnos do te rastline kaj drugačen kot do ostalih invazivk, ker je lepa?	Pogled na celoten del območja kjer rastlina raste, da dobijo občutek kako zelo se razrašča.
--	-------------------------------------	--	--	---

3. dejstvo (izraziti v enem stavku)	Pomen (vzbuja ...) (izraziti v stavku)	Sredstva in metode	Odprta vprašanja	Postavitev/pripomočki
Takšne tujerodne rastline lahko zavirajo rast naših domačih rastlin	Razumevanje konteksta	Z igro prikažemo kako neka rastlina lahko postane invazivna. Postavijo se po parih. Okoli sebe narišejo krog in poskušajo drug drugega izriniti iz kroga.	Kako mislite, da bi lahko preprečili širitev takšnih tujerodnih vrst? Katere tujerodne rastline imate vi doma na vašem vrtu? Jih poznate?	Didaktična postavitev

Razvoj interpretativnega nastopa (delovni list)

Objekt oz. pojav	Tema	Pozicijski stavek (vsebuje splošne resnice)
PLANINSKI DOM	Zanimiva sprememba rabe prostora	Nekoč samo stavba, ki je imela skrbno varovana vrata, danes pa je postala dom.

Pozicijski stavek, je svetilnik, ki vas vodi. Dejstva podpirajo vaš pozicijski stavek in jih je mogoče doživeti na mestu interpretacije.

1. dejstvo (izraziti v enem stavku)	Pomen (vzbuja ...) (izraziti v stavku)	Sredstva in metode	Odprta vprašanja	Postavitev/pripomočki
Nekoč je tukaj stala kasarna	Spoštovanje do vojaške zgodovine	Opis kasarne. Stara fotografija. Igra vlog. Tretjina obiskovalcev igra vojake pri kasarni, ostali pa skupino pohodnikov.	Kaj mislite, so bili takrat tukaj obiskovalci in pohodniki dobrodošli? Kdaj hiša postane dom?	Didaktična postavitev. Uporaba fotografije.

2. dejstvo (izraziti v enem stavku)	Pomen (vzbuja ...) (izraziti v stavku)	Sredstva in metode	Odprta vprašanja	Postavitev/pripomočki
Kasarna je v času po vojni samevala, kot samevajo hiše, ki niso več dom.	Obžalovanje za starimi stavbami, ki z leti propadajo	Menjava zornega kota. Pripoved o tem, kako hiša zaradi ljudi, postane dom.	Kako bi vi uporabili staro kasarno, če bi imeli možnost odločanja? Kakšna bi bila danes vaša hiša, če nihče v njej nebi živel?	Didaktična postavitev. Zgodba o tem kako ljudje iz hiše naredimo dom.

3. dejstvo (izraziti v enem stavku)	Pomen (vzbuja ...) (izraziti v stavku)	Sredstva in metode	Odprta vprašanja	Postavitev/pripomočki
Tukaj sedaj stoji lep planinski dom, ki nudi zatočišče pohodnikom.	Navdušenje nad dobrim koriščenjem starih gradbenih površin	Pripoved o tem kako sta se PD in občina borila za pridobitev lastništva stavbe	Se vam zdi postavitev doma za planince dobra ideja na takšni lokaciji?	Didaktična postavitvev.

Razvoj interpretativnega nastopa (delovni list)

Objekt oz. pojav	Tema	Pozicijski stavek (vsebuje splošne resnice)
RAZVALINA STAREGA GRADU	Usoda gradov	RAZVALINE, KI PRIPOVEDUJEJO NEKDAJ MOGOČNO IN DANES TRAGIČNO ZGODBO

Pozicijski stavek, je svetilnik, ki vas vodi. Dejstva podpirajo vaš pozicijski stavek in jih je mogoče doživeti na mestu interpretacije.

1. dejstvo (izraziti v enem stavku)	Pomen (vzbuja ...) (izraziti v stavku)	Sredstva in metode	Odprta vprašanja	Postavitev/pripomočki
Ta razvalina je bila včasih velik mogočen grad	Žalost nad propadanjem nekdanjih veličastnih gradov Zanimanje za to kakšen je v resnici grad bil.	Podroben opis gradu.	Kako mislite, da je ta grad včasih izgledal. Bi ga lahko narisali?	Postavitvev individualnih nalog Barvice in listi.

2. dejstvo (izraziti v enem stavku)	Pomen (vzbuja ...) (izraziti v stavku)	Sredstva in metode	Odprta vprašanja	Postavitev/pripomočki
-------------------------------------	---	--------------------	------------------	-----------------------

Nekoč je bilo na tem gradu življenje	Radovednost nad tem kdo vse je živel na tem gradu	Zgodovina gradu in njegovih lastnikov oz. prebivalcev	Kaj mislite, je v gradu živel graščak, grof ? Kako se je reklo ženski, ki je bila z grofom poročena?	Didaktična postavitvev.
--------------------------------------	---	---	--	-------------------------

3. dejstvo (izraziti v enem stavku)	Pomen (vzbuja ...) (izraziti v stavku)	Sredstva in metode	Odprta vprašanja	Postavitvev/pripomočki
Ta razvalina je vse kar nam je ostalo in je lahko tudi nevarna.	Obžalovanje nad tem, da je to vse kar je od mogočnega gradu ostalo. Presunjenost nad povedano tragično zgodbo današnjega časa.	Menjava zornega kota. Pripoved o tem kako sta se dva mlada fanta pognala iz ruševine v smrt.	Se vam zdi ta razvalina, ki jo gledamo dovolj trdna, da bo zdržala še leta? Se vam zdi mogoče, da lahko kdo na to ruševino spleza? Je plezanje nanjo nevarno?	Ogled ruševine iz zadnje strani, kamor le domačini poznajo dostop. Če kdo želi lahko poskusi do prvega okna splezati.